

**Broadmeadow Community
National School,
Rathbeale Road,
Swords,
Co. Dublin**

<https://broadmeadowcns.ie>

broadmeadowcns@ddletb.ie

Roll Number: 20529J

WHOLE SCHOOL ENGLISH PLAN

BROADMEADOW COMMUNITY NATIONAL SCHOOL

2023/2024

Principal: Miss J. Robinson

Gaeilge/ Irish Policy – Broadmeadow CNS

Réasúnaíocht

Cuireadh an plean seo le chéile i gcomhairle le páirtithe iomlána na scoile i 2021. Is croí-ábhar í an Ghaeilge. Ba mhaith linn a chruthú paisean don ghaeilge inár seomraí ranga. Agus an a chuid bród a bheith ag na daltaí, as an teanga a labhairt. Míneoidh an polasaí an cur chuige leis an teagasc agus foghlaim na Gaeilge sa scoil.

Irish is a core subject in the curriculum. We want to create passion for Irish in our classrooms and the students to experience pride in speaking the language. This policy will set out the approach to the teaching and learning of Irish in school.

Sa seomra Ranga

Seo cúpla straitéis a úsáidtear chun Gaeilge a mhúineadh:

Teaching methodologies:

- Athrá /rannta / amhráin (*repetition/rhymes/songs*)
- Postaeir/pictiúir/lipéid (*posters, pictures, labels*)
- Ábhar concreideach (*concrete materials*)
- teicneolaíocht (*technology*)
- Scéalta (*stories*)
- Cluichí (*games*)
- Comhtháthú ábhar (*subject integration*)
- Foghlama scáthánaithe (*mirrored learning - ex. An Garbhán*)
- Téacsleabhair (*textbooks - the textbook used is Abair Liam*)

Measúnú

Beidh na páistí a mheas i gceachtanna gaeilge ar na béalaí seo:

The children will be assessed in the following ways:

- Tascanna agus trialacha deartha ag an múinteoir (*Teacher designed tasks*)
- Múinteoir ag cheistú - níos aired & íochtar ordú (*teacher questioning - higher/lower order*)
- Gaeilge neamhfhoirmúil i rith an lae (*informal Irish throughout the day*)
- Measúnú neamhfhoirmeáilte (*informal assessment*)
- Fillteáin (*folders*)
- Foclóir (*Language*)

Ról an Mhúinteora

Role of the teacher

- Chun an Gaeilge a chur chun cinn sa seomra ranga tá ról an mhúinteoir obair bheirte and ghrúpa a sholáthar.
- Pleanáil chúí a dhéanamh, ag díriú ar mhúineadh na teanga taobh istigh de gach cheacht.
- Díriú go sonrach ar na tréithe breise sa Churaclam Teanga Nua a fhorbairt
- Caithfidh an múinteoir Gaeilge a mhúineadh ar feadh dhá uair sa tseachtain.

To promote group work/ pair work, plan for each lesson, work specifically on the aims and objectives of the new primary language curriculum, teach two hours of Irish lessons each week.

Ról na bpáistí

Role of the children

- Ní mór do pháistí bheith rannpháirteach go hiomlán sna ceachtanna gaeilge.
- Beidh múinteoirí a spreagadh páistí gaeilge a úsáid i rith an lae m. sh. 'An bhfuil chead agam dul go dtí an leithreas?' 'Tá sé am lóin anois'.
- D'fhéadfadh roinnt páistí a bheith díolmhaithe ó cheachtanna gaeilge agus tabharfar obair churaclaim eile dóibh le linn na gceachtanna seo.

Participate fully in Irish lessons. The teachers will encourage their use of Irish throughout the day. If a child is exempt from Irish, they will be given other curricular work to do during these lessons.

Ról sa Bhaile

Role at Home

- Tabharfaidh an múinteoir obair bhaile ghaeilge do na páistí.
- Tabharfar obair bhaile ar Seesaw.
- Samplaí de obair bhaile - tascanna ar líne, tascanna praiticiúla, tascanna teanga ó bhéal, amhráin srl.

The teacher will give children Irish homework. This will be given on Seesaw. Examples of homework given include - online tasks, practical tasks, oral language tasks, songs etc.

Abair Liom

- Seo naisc chuig Abair Liom
- Cuirfidh na naisc seo tú ar an eolas faoin gclár agus tabharfaidh siad roinnt samplaí duit freisin de ghníomhaíochtaí praiticiúla teanga.

Here is a link to Abair Liom. These links will give you information about Abair Liom agus examples of practical language tasks.

<https://www.folens.ie/books-and-programmes/primary/abair-liom>

<https://www.folens.ie/books-and-programmes/primary/abair-liom/digital-resources/all>

Gaeilge sa Scoil

- Glacann ár scoil páirt i Seachtain na Gaeilge gach bliain trí ghníomhaíochtaí a chruthú do na páistí chun iad a spreagadh chun Gaeilge a úsáid níos minice.
- D'fhéadfadh roinnt múinteoirí úsáid Gaeilge agus rannpháirtíocht i gceachtanna Gaeilge a spreagadh trí chomórtas darb ainm 'gaeilgeoir na seachtaine' a chruthú.
- Glacann gach dalta is múinteoir páirt i gníomhaíocht cultúrtha chun an Gaeilge a ceiliúradh le chéile tríd an teanga - m. sh. Céilí

Our school takes part in Irish Week each year through organising activities for the children to encourage them to use Irish more often. Some teachers could encourage use of Irish and participation in Irish lessons through competitions such as Irish Speaker of the Week. Everyone takes part in cultural activities to celebrate Irish through the language.

Oideachais Speisialta:

- Úsáid a bhaint as technolaíocht chun na daltaí a spreagadh.
- Abair Liom - Clár bán idirghníomhach.
- Táibléid - cluiche fóclóir agus frásaí, cluichí éisteachta, Abair Liom.
- Focal agus gaeilge neamhfoirmúil a úsáid i rith an lae - múinteoir ranga / múinteoir oideachais speisialta.
- Áiseanna amhairc.

Eiseamláirí de na Feidhmeanna Teanga

Catagóir: Caidreamh sóisialta a dhéanamh

Ba chóir go gcuirfí ar chumas an pháiste	Naíonáin
beannú do dhuine	Dia duit! Dia is Muire duit! Conas atá tú? Tá / Níl mé go maith.
slán a fhágáil	Slán! Slán leat! Slán abhaile!

glaoch ar dhuine	
aird a lorg	Gabh mo leithscéal. An bhfuil sibh réidh/críochnaithe? Tá/Níl

bualadh le duine	An bhfuil tú go maith?
cur in aithne	Seo é / í. Seo x. Sin X.
comhghairdeas a dhéanamh	Lá breithe sona duit.
comhbhrón a dhéanamh	Á. Tá brón orm.

Ba chóir go gcuirfí ar chumas an pháiste	Rang a haon / dó
beannú do dhuine	Dia duit! Dia is Muire duit! Conas atá tú? Tá / Níl mé go maith. Cén fáth? Tá tuirseach/ocras orm.
slán a fhágáil	Slán! Slán leat! Slán abhaile! Feicfidh mé thú amárach!
glaoch ar dhuine	A Mhúinteoir!
aird a lorg	Gabh mo leithscéal. An bhfuil sibh réidh/críochnaithe? Tá/Níl Teastaíonn cabhair uaim

bualadh le duine	An bhfuil tú go maith? Cé caoi a bhfuil tú?
cur in aithne	Seo é / í. Seo x. Sin X.
comhghairdeas a dhéanamh	Lá breithe sona duit. Maith thú! Comhghairdeas duit!
comhbhrón a dhéanamh	Á. Tá brón orm.

Catagóir: Dul i gcion ar dhuine nó ar dhaoine eile

Ba chóir go gcuirfí ar chumas an pháiste	Naíonáin
cead a lorg, a thabhairt, agus a dhiúltú	An bhfuil cead agam dul go dtí an leithreas? Ceart go leor.
buíochas a léiriú	Míle buíochas! Go raibh maith agat

smaoineamh a chur chun cinn	An féidir linn? An bhfuil cead againn?
iarradh ar dhuine rud éigin a dhéanamh	Suigh síos/ seas suas. Stop. Cuir an x ar an mbord.
duine a ghríosadh	Ar aghaidh leat.
magadh faoi dhuine	Is amadán thú.
cuireadh a thabhairt, a	Ar mhaith leat teacht go

dhiúltú, glacadh leis nó fiosrú faoi	dtí mo theach, mo chóisir srl. Ba/Níor mhaith liom. Cá mbeidh sé ar siúl? Cén tam? Cén dáta / lá? Ní féidir liom mar
foláireamh a thabhairt do dhuine	Bí ag siúl. Ná bí ag rith. Ná bí ag caint.
stádas a fhógairt nó a cheistiú	Is mise an duine is fearr sa rang. Is mise laoch na imeartha.
maíomh	Tá mé go maith ag _.
dúshlán duine a thabhairt	Ní féidir leat é sin a dhéanamh.

Ba chóir go gcuirfí ar chumas an pháiste	Rang a haon / dó
cead a lorg, a thabhairt, agus a dhiúltú	<i>An bhfuil cead agam dul amach?</i> Tá/Níl An bhfuil cead agam dul go dtí an leithreas? <i>Ceart go leor.</i> An bhfuil cead agam an X seo a úsáid? Tá / Níl
buíochas a léiriú	Míle buíochas! <i>Go raibh maith agat.</i> <i>Le do thoil</i>
smaoineamh a chur chun cinn	An féidir linn? An bhfuil cead againn? Taistaoínn X uainn.
iarradh ar dhuine rud éigin a dhéanamh	Suigh síos/ seas suas. Stop. Cuir an x ar an mbord. Cuir X sa bosca bruascar Cuir do lón sa mála scoile.

duine a ghríosadh	Lean ort. Ar aghaidh leat.
magadh faoi dhuine	Is amadán thú.
cuireadh a thabhairt, a	Ar mhaith leat teacht go An mhaith leat súgradh liom? An mhaith leat cabhair liom?

dhiúltú, glacadh leis nó fiosrú faoi	Go dtí mo theach, mo chóisir, an siopa, sa chlós srl. Ba/Níor mhaith liom. Cá mbeidh sé ar siúl? Cén t-am? Cén dáta / lá? Ní féidir liom mar
foláireamh a thabhairt do dhuine	Bí ag siúl. Bí ag súgradh. Bí ag obair le chéile. Bí cineálta. Ná bí ag rith. Ná bí ag caint. Ná bí ag argóint.
stádas a fhógairt nó a cheistiú	Is mise an duine is fearr sa rang. Is mise laoch na imeartha.
maíomh	Tá mé go maith ag ..
dúshlán duine a thabhairt	Ní féidir leat é sin a dhéanamh.

Catagóir: Dearcadh a léiriú agus a lorg

Ba chóir go gcuirfí ar chumas an pháiste eolas nó aineolas, cuimhne nó easpa cuimhne a léiriú agus fiosrú fúthu	Naíonáin Tá a fhios agam. Níl a fhios agam.
cinnteacht, éiginnteacht, féidearthacht a léiriú, fiosrú fúthu	Tá / Níl 'Sea / Ní hea
leibhéal dóchúlachta a léiriú agus fiosrú faoi is dócha gan amhras is féidir gan seans	Cá bhfuil Sinéad?
taitneamh nó easpa taitnimh a léiriú	Is maith liom bainne. Ní maith liom an mac tíre.
Mianta a léiriú nó fiosrú fúthu	An bhfuil sé go deas /maith? Tá/ Níl.
rogha a léiriú agus fiosrú fúithi	Is fearr liom x.
leithscéal a ghabháil	Tá brón orm.

sásamh nó míshásamh a léiriú nó fiosrú fúthu	Go maith! Go deas!
aontú nó easaontú le ráiteas	Tá / Níl
ábaltacht nó easpa ábaltachta a léiriú	Is féidir liom. Ní féidir liom. An féidir leat x?
séanadh	(An raibh tú ag gaire?) Ní raibh.
maithiúnas a léiriú	Tá brón orm. Ceart go leor.
tacaíocht a léiriú	Maith thú. Go deas. Go maith. Tá tú an mhaith.
díomá a léiriú	Tá díomá orm.
dóchas a léiriú	Beidh tú ceart go leor

scéalta a chumadh nó a insint	Tá tinneas cinn / tinneas fiacaile orm. Tá pian I mo bholg/ i mo cheann.
léiriú gur gá nó nach gá rud éigin a dhéanamh agus fiosrú faoi	Bhí ... Thit... D'ith ... D'ól... Fuair
	Caithfidh mé dul a chodladh go luath mar .. Caithfidh mé éadaí nua a cheannach mar .../ m'obair bhaile a dhéanamh nó

Ba chóir go gcuirfí ar chumas an pháiste eolas nó aineolas, cuimhne nó easpa cuimhne a léiriú agus fiosrú fúthu	Rang a haon / dó Tá a fhios agam. Níl a fhios agam. Níl clú agam.
cinnteacht, éiginnteacht, féidearthacht a léiriú, fiosrú fúthu	Tá / Níl 'Sea / Ní hea
leibhéal dóchúlachta a léiriú agus fiosrú faoi is dócha gan amhras is féidir gan seans	Cá bhfuil Sinéad? Tá __ as láithear. Béidir go bhfuil sí tinn.
taitneamh nó easpa taitnimh a léiriú	Is maith liom bainne. Ní maith liom an mac tíre.
Mianta a léiriú nó fiosrú fúthu	An bhfuil sé go deas /maith? Tá/ Níl.
rogha a léiriú agus fiosrú fúithi	Is fearr liom x.

leithscéal a ghabháil	Tá brón orm. Ní raibh sé i gceist agam.
sásamh nó míshásamh a léiriú nó fiosrú fúthu	Go maith! Go deas! Níl, go raibh maith agat. Ní maith lion é / í.
aontú nó easaontú le ráiteas	Tá / Níl
ábaltacht nó easpa ábaltachta a léiriú	Is féidir liom. Ní féidir liom. An féidir leat x?
séanadh	(An raibh tú ag gaire?) Ní raibh.
maithiúnas a léiriú	Tá brón orm. Ceart go leor. Bhí sé mo dhéanamh. Bhí mé sa mícheart.
tacaíocht a léiriú	Maith thú. Go deas. Go maith. Tá tú an mhaithe.
díomá a léiriú	Tá díomá orm. Táim an míshásta.
dóchas a léiriú	Beidh tú ceart go leor

scéalta a chumadh nó a insint	Tá tinneas cinn / tinneas fiacaile orm. Tá pian I mo bholg/ i mo cheann. Tá tuirseach an domhan orm.
léiriú gur gá nó nach gá rud éigin a dhéanamh agus fiosrú faoi	Bhí ... Thit... D'ith ... D'ól... Fuair Beir... Caith... Tabhair... Chuaigh...
	Caithfidh mé dul a chodladh go luath mar .. Caithfidh mé éadaí nua a cheannach mar / m'obair bhaile a dhéanamh nó

Catagóir: Eolas a thabhairt agus a lorg

Ba chóir go gcuirfí ar chumas an pháiste	Naíonáin
---	----------

Aithint	Seo é mo leabhar nua.
tuairisciú	Tá cnag ar an doras. An Luan atá ann inniu. Tá leabhar ar an mbord. Tá Liam ag ithe.
teachtaireacht a thabhairt	Seo duit an rolla/ nóta / litir.
ceartú	Ná bí ag ..

ceisteanna a churagus a fhreagairt (gach bhliain, gach seomra)	<i>Céard é sin?</i> <i>Is rothar é.</i> <i>Cé hé/hí sin?</i> <i>Cé atá sa leaba?</i> <i>Mamáí béar</i> <i>Cá bhfuil an lacha? Ar an loch.</i> <i>An bhfuil tú tinn?</i> <i>Tá. Níl.</i> <i>Ar tháinig Darren?</i> <i>Tháinig. Níor tháinig.</i>
---	--

Ba chóir go gcuirfí ar chumas an pháiste	Rang a haon / dó
Aithint	Seo é mo leabhar nua. Fuair mé bosca lón / peann nua
tuairisciú	Tá cnag ar an doras. An Luan atá ann inniu. Méan fómhair atá ann. Tá leabhar ar an mbord. Tá X ag ithe ____. Tá X ag ól ____.
teachtaireacht a thabhairt	Seo X ó Múinteoir ____.
ceartú	Ná bí ag ..

ceisteanna a churagus a fhreagairt (gach bhliain, gach seomra)	<i>Cad é sin?</i> <i>Cé hé/hí sin?</i> <i>Cé atá ____?</i> <i>Cá bhfuil ____?</i> <i>An bhfuil tú tinn?</i> <i>Tá. Níl.</i> <i>Ar tháinig Darren?</i> <i>Tháinig. Níor tháinig.</i> <i>Cén t-am?</i>
---	--

Catagóir: Soiléiriú a lorg i gcomhrá

Ba chóir go gcuirfí ar chumas an pháiste	Naíonáin
---	----------

easpa tuisceana a léiriú	Ní thuigim
cabhair a lorg	An féidir leat cabhrú liom? Cad is brí le x ?

Ba chóir go gcuirfí ar chumas an pháiste	Rang a haon / dó
easpa tuisceana a léiriú	Ní thuigim Táim ag streachailt le... Teastaíonn cabhair uaim.
cabhair a lorg	An féidir leat cabhrú liom? Cad is brí le x ? Conas a deireann tú X?

litriú a lorg	Litrigh x más é do thoil é. Cén Ghaeilge atá ar x ?
athrá a lorg	Abair é sin arís más é do thoil é.

Catagóir: Struchtúr a chur ar chomhrá

Ba chóir go gcuirfí ar chumas an pháiste	Naíonáin
Oscailt	Tá an lá go hálainn / go dona/ fliuch / fuar / go deas.
féincheartú	Ó, gabh mo leithscéal, tá brón orm Ní hea ach
cur síos a dhéanamh céim ar chéim	Ar dtús..... Ansin
coimriú	Tar éis tamaill
deireadh a chur le comhrá	Sin é. Ceart go leor mar sin. Tá deifir orm anois.

Ba chóir go gcuirfí ar chumas an pháiste	Rang a haon / dó
Oscailt	Tá an ghrian ag scoilteadh na gcloch. Ní héigh lá na báistí lá na bpáistí.
féincheartú	Ó, gabh mo leithscéal, tá brón orm Ní hea ach
cur síos a dhéanamh céim ar chéim	Ar dtús..... Ansin
coimriú	Tar éis tamaill
	Shamhlú.... Leirshamlú...

deireadh a chur le comhrá	Sin é. Ceart go leor mar sin. Tá deifir orm anois.
---------------------------	--

Éisteacht

Ranganna Naíonáin
Éisteacht leis an nGaeilge á n-úsáid go teagmhasach mar theanga chaidrimh agus bhainisteoireachta sa scoil.
Éisteacht le daoine eile chomh maith leis an múinteoir, cé nach dtuigfeadh sé/sí gach focal b'fhéidir puipéid ag caint le chéile masc á dhéanamh le treoracha simplí téipeanna éisteachta nó dlúthcheirníní scéalta gearra taifeadta le maisíochtaí fuaim.
Éisteacht gan bhrú le hábhar rain 'Buail ar an doras is féach isteach' 'Taidhgín Turcaí' scéalta dúchasacha 'Cochaillín Dearg', 'Na Trí Mhuc' gníomhamhráin bhríomhara leis na gníomhartha 'Nigh na héadaí' 'Ceann, gualaí, glúin is cos'.
Éisteacht leis an nGaeilge á labhairt go rialta gach lá chun frásaí faoi leith a dhaingniú ag dul amach ag am lóin 'Seasaigí le chéile!' ag teacht isteach 'Suíghí síos anois!' moladh 'Maith thú! Maith an cailín/buachaill!'
Éisteacht le cainteoir agus cabhair a fháil ó leideanna éagsúla geáitsí taispeántais leis na méara an ceann a chroitheadh nó a chlaonadh ceisteanna mothúcháin.
Cluichí éisteachta a imirt agus gníomhaíochtaí simplí a dhéanamh éisteacht agus aithint nó taispeántais cuntas ar phictiúr, méar a chur air.
Éisteacht agus aimsiú cuntas a chloisteáil, rud a phiocadh amach éisteacht agus meaitseáil pictiúr, agus focal éisteacht agus leanúint treoracha.
Éisteacht agus dathú 'Cuir dath dearg ar an doras.'
Éisteacht agus tarraingt 'Tarraing teach.' 'Tarraing an fhuinneog.' deir Ó Grádaigh gluaiseacht le ceol 'Sín amach do lámh chlé.' 'Ardaigh do lámh dheas.'
Éisteacht le treoracha ón múinteoir agus na mothúcháin a léiriú le mím nó le pictiúr áthas, brón.

Rang a haon / dó
Éisteacht leis an nGaeilge á n-úsáid go teagmhasach mar theanga chaidrimh agus bhainisteoireachta sa scoil.

Éisteacht le daoine eile chomh maith leis an múinteoir, cé nach dtuigfeadh sé/sí gach focal b'fhéidir puipéid ag caint le chéile masc á dhéanamh le treoracha simplí téipeanna éisteachta nó dlúthcheirníní scéalta gearra taifeadta le maisíochtaí fuaimne.

Éisteacht gan bhrú le hábhar rain 'Buail ar an doras is féach isteach' 'Taidhgín Turcaí' scéalta dúchasacha 'Cochailín Dearg', 'Na Trí Mhuc' gníomhamhráin bhríomhara leis na gníomhartha 'Nigh na héadaí' 'Ceann, gualaí, glúin is cos'.

Éisteacht leis an nGaeilge á labhairt go rialta gach lá chun frásaí I rith an lea - 'Tóg amach bur lón,' 'go h-iontach,' 'seasigí sa line,' 'glan suas,' 'tóg amach bhru leabhar/peann luaidhe.' srl.

Éisteacht le cainteoir agus cabhair a fháil ó leideanna éagsúla geáitsí taispeántais leis na méara an ceann a chroitheadh nó a chlaonadh ceisteanna mothúcháin.

Cluichí éisteachta a imirt agus gníomhaíochtaí simplí a dhéanamh éisteacht agus aithint nó taispeántais cuntas ar phictiúr, méar a chur air.

Éisteacht agus aimsiú cuntas a chloisteáil, rud a phiocadh amach éisteacht agus meaitseáil pictiúr, agus focal éisteacht agus leanúint treoracha.

Éisteacht agus ceangail / tarraing bunaithe ar a n-éisteacht. Ag tógáil go dtí úsáid na réamhfhocail. 'Tarraing fuinneog in aice leis an doras.'

Éisteacht le treoracha ón múinteoir agus na mothúcháin a léiriú le mím nó le pictiúr áthas, brón. 'tá athas orm.' Thuisuit ar an struchtúr abairte.

Éisteacht le scéalta léite ag an múinteoir.

Labhairt na Teanga - Ranganna go léir

- Tá sé mar aidhm ag an gcuraclam Gaeilge go mbeidh an páiste in ann Gaeilge a labhairt ar fhágáil na bunscóile dó / dí fiú mura bhfuil ann ach labhairt go simplí.
- Is ar bhealach chomhtháite a mhúintear na snáitheanna - Éisteacht, Labhairt, Léitheoireacht agus Scríbhneoireacht.
- Déantar na scileanna eile, go háirithe éisteacht, a chomhtháthú le labhairt i dtascanna agus i ngníomhaíochtaí a mbeidh cuspóir cinnte leo. Tugtar deis don pháiste labhairt go simplí faoi / fúithi féin, faoi na topaicí a bhfuil aige / aici féin iontu.
- Gabhann an dá scil, éisteacht agus labhairt le chéile de ghnáth. Téann an páiste ar aghaidh ón tuiscint agus ón éisteacht go labhairt na Gaeilge nó an chumarsáid.
- Béim a chur ar an scoil mar chomhthéacs cumarsáide agus leanúnachas ó rang go rang.

Léitheoireacht

Naíonáin

Rainn.
Amhráin - fuaimneanna, rithim agus rím.
Scéaltaí pictiúir - leabhair móra gan téacs.
Prionta sa seomra
Lipéidí
Drámaí
Corp oideachas: na baill beatha.
Pictiúirí.
Rudaí éagsúla sa seomra ranga.
Cartaí cainte agus postaéir.
Tacaíocht ó na tuismitheoirí.
Éisteacht agus meaitseáil.

Rang a haon / dó

Rainn.
Seannfhocal a léamh agus a thuigaint.
Amhráiní - péigin litir mór, srl.
Scéaltaí pictiúir agus cúpla focail in éineacht.
Labhairt faoi bpictiúr
Prionta sa seomra
Lipéidí
Drámaí
Corp oideachas: na baill beatha.
Pictiúirí.
Rudaí éagsúla sa seomra ranga.
Cartaí cainte agus postaéir.
Tacaíocht ó na tuismitheoirí.
Éisteacht agus meaitseáil.
Gaeilge go neamhfhoirmiúil i rith an lea le piaraí agus múinteoirí.
Treoracha a úsáid agus a freagart.

Léitheoireacht

- Ní thosófar ar léitheoireacht na Gaeilge go foirmiúil roimh Rang 2.
- Bíonn an páiste ag iarraidh ciall a bhaint as an téacs agus é / í i mbun léitheoireachta. Léann sé / sí téacsanna faoi ábhair a bhaineann lena s(h)aoil: scéalta, rainn, dánta....
- Roimh thosú ar an léitheoireacht foirmiúil treisítear scileanna éisteachta agus labhartha an pháiste. Béim ar cheol agus rithim na cainte.

•Moltar go mbeidh bunús maith faoi thuiscint agus faoi labhairt na teanga sula dtosófar ar í a léamh nó í a scríobh.

Scribhneoireacht

Naíonáin
Cleachtaí scríbhneoireachta agus peannaireachta ar siúl i mBéarla nó i nGaeilge roimh thosú ar an scríbhneoireacht fhoirmiúil.
Taithí a fháil ar atmaisféar ranga a léiríonn meas ar an bhfocal scríofa agus a chuireann luach ar dhea iarrachtaí scríobhneoireachta.
An múinteoir a fheiceáil ag scríobh agus é/í ag baint sásaimh as.
Cleachtaí a bhaineann le tús na scríbhneoireachta a dhéanamh.

Rang a haon / dó
Cleachtaí scríbhneoireachta agus peannaireachta ar siúl i mBéarla nó i nGaeilge roimh thosú ar an scríbhneoireacht ag foirgneamh abairtí.
Taithí a fháil ar atmaisféar ranga a léiríonn meas ar an bhfocal scríofa agus a chuireann luach ar dhea iarrachtaí scríobhneoireachta.
An múinteoir a fheiceáil ag scríobh agus é/í ag baint sásaimh as.
Cleachtaí a bhaineann le tús na scríbhneoireachta a dhéanamh.
Tús a chuir le scríbhneoireacht neamhspleách á dhéanamh.
Foirní a dhéanamh ar abairtí le frásaí agus foclóir iniúchadh, chun aistriú a dhéanamh ina gcuid abairtí féin.

Scribhneoireacht

- Is ar thuiscint agus ar labhairt na Gaeilge atá an phríomhbhéim sa churaclam Gaeilge, ach chun cumarsáid iomlán a dhéanamh, beidh na páistí in ann a gcuid smaointe a bhreacadh síos i bhfoirm scríofa chomh maith, agus beidh páistí eile in ann iad a léamh.
- Is gníomhaíocht chumarsáideach í an scríbhneoireacht, agus chun go dtuigfeadh na páistí é sin, bíonn siad ag obair ina ngrúpaí agus ina mbeirteanna ag scríobh nótaí beaga nó teachtaireachtaí agus scéalta chun a chéile.
- Bíonn comhtháthú le labhairt na teanga agus le scil na héisteachta go háirithe.
- Is chun féinmhuinín a chothú agus an féinmheas a fhorbairt a bheidh na páistí ag scríobh.
- Beidh an bhéim ar bhrí an fhósa scríbhneoireachta seachas ar an ngramadach.

•Sna meánranganna agus sna hardranganna bíonn béim ar théacsanna gairide atá goilmhar do shaol an pháiste agus in oiriúint dá (h)aois.

Beidh idirdhealú á dhéanamh freisin idir na cineálacha téacs:

1. scríbhneoireacht fheidhmiúil - lipéad do phictiúr nó do scéal, nóta, litir, ríomhphoist, tuairisc, cur síos...
2. scríbhneoireacht chruthaitheach - scéal, scéal grinn, tomhas, cluichí don ríomhaire....

An Teanga ag rith an lae

Am	Foclóir / Frásaí
Ar maidin Caint an mhúinteoir	Isteach libh. Dia dhaoibh ar maidin, a pháistí/Dia is Muire duit, a mhúinteoir. Conas atá sibh ar maidin? Cén chaoi an bhfuil sibh? Bain díot do chóta. Croch suas do chóta. Seas i gcomhair na paidreacha. An bhfuil aon duine as láthair? Cé atá as láthair inniu?
Caint an pháiste	Dia dhuit, a mhúinteoir. Táimid go maith.

Am	Foclóir / Frásaí
Am rolla Caint an mhúinteora	Ciúinas! Bígí ciúin a pháistí. An bhfuil Seán ar scoil inniu?
Caint an pháiste	Anseo Tá/Níl

Am	Foclóir / Frásaí
Am lóin Caint an mhúinteora	Tóg amach an lón. Tóg amach do bhosca. Ith do lón. Ith do cheapaire. Ól do dheoch. Ól do chuid bainne.

	<p>Suígí síos. Suigh ag an mbord. Suigh in aice le Seán. Cuir isteach do lón. Cuir i do mhála é. Cuir i do bhosca lóin é. Nigh do lámha. Píoc suas é sin. Nigh do lámha. Cuir sa bhosca bruscair é. Cuir ort do chóta agus do chaipín. Déan líne. Téigh amach sa chlós. Téigh amach ag spraoi/ag súgradh. Seas sa líne.</p>
--	---

Caint an pháiste	<p>Tá tart orm. Tá ocras orm. An bhfuil sé in am lóin? An bhfuil bainne/sú oráiste agat inniu? Ná bí ag brú sa líne. Ná bí ag rith. An maith leat ceapairí cáise/liamháis/bananaí? Ní maith liom</p> <p>Tá fogart/úll/oráiste agam don lón inniu. Is breá/maith/fuath liom..... Tá mé réidh.</p>
------------------	---

Am	Foclóir / Frásaí
<p>Ag dul abhaile ón scoil</p> <p>Caint an mhúinteora</p>	<p>An bhfuil sibh réidh? Cé atá ag caint? Glanaigí suas. Faigh do chóta. Faighigí bhur gcótaí. Cuir ort do chóta. Cuirigí oraibh bhur gcótaí. Seas sa líne.</p>

	<p>Seasaigí sa líne anois. Oscail an doras, a Mháire. Siúil amach. Siúlaigí amach go ciúin. Feicfidh mé amárach sibh. Ná bígí ag rith. Slán abhaile. Slán libh.</p>
Caint an pháiste	<p>Slán leat, a mhúinteoir. Slán.</p>

Policy Ratified: 14/3/23

Chairperson: Brigid Manton

Principal: Jennifer Robinson